

ΑΣΠΑΣΙΑ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ

έκθεση

α'
γυμνασίου

Σύμφωνα
με τις ενότητες
του σχολικού βιβλίου
Νεοελληνική γλώσσα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Ασπασία Λαμπρινίδου

Έκθεση

Α΄ Γυμνασίου

Με ανθολόγηση κειμένων

Θέση υπογραφής δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Εκπαίδευση

Ασπασία Λαμπρινίδου, Έκθεση Α΄ Γυμνασίου

Εικονογράφηση: Κώστας Ξύγκας

Διορθώσεις: Μάγδα Τικοπούλου

Υπεύθυνος έκδοσης: Βαγγέλης Μπακλαβάς

Δtp: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Φιλμ – μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright © Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη) και Ασπασία Λαμπρινίδου,
Αθήνα, 2017

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2017

ΚΕΤ Β184 – ΚΕΠ 452/17

ISBN 978-960-16-7426-1

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 570 09, ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,
Τ.Θ. 1213, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

στον μπαμπά μου,
που μου έμαθε
τη χαρά της γραφής

Περιεχόμενα

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ.....	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΡΕΣ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.....	9
A. Το σχολείο.....	10
B. Η επικοινωνία.....	19
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	33
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.....	35
A1. Προφορικός και γραπτός λόγος.....	36
A2. Περίσταση επικοινωνίας.....	44
B. Η παράγραφος.....	50
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	63
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ.....	65
A. Περιγραφή (με θέματα από τη φύση).....	66
B. Αφήγηση (ιστορίες από τη φύση).....	77
Γ. Περίληψη (η σχέση μας με τη φύση).....	91
Δ. Επιχειρηματολογία (προβλήματα σχετικά με το φυσικό περιβάλλον).....	96
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	105
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΜΟΥ.....	107
A. Το φαγητό και πώς επηρεάζει τη ζωή μας.....	108
B. Διατροφικές συνήθειες.....	124
Γ. Πείνα.....	132
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	135
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟΝ ΜΑΓΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ.....	137
A. Θέατρο.....	138
B. Κινηματογράφος.....	151
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	160

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ	163
A. Δημιουργικές δραστηριότητες	164
B. Παιχνίδια.....	173
Γ. Τέχνη.....	179
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	191
ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΘΟΝΗ-ΕΙΚΟΝΑ	193
A. Τηλεόραση	194
B. Διαδίκτυο.....	200
Γ1. Περιγραφή προσώπου.....	207
Γ2. Περιγραφή αντικειμένου.....	213
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	217
ΕΝΟΤΗΤΑ 8: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ: ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΩ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ	219
A. Αθλητισμός.....	220
B. Ολυμπιακοί Αγώνες	232
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	245
ΕΝΟΤΗΤΑ 9: ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΗ ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	247
A. Βιβλίο.....	248
B. Επιστήμη και τεχνολογία.....	254
Γ. Γλωσσομάθεια	261
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	267
ΕΝΟΤΗΤΑ 10: ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΥ	269
A. Ο τόπος μας.....	270
B. Η αγάπη για τον τόπο μας.....	274
ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	283
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	285

Τράμμα στον μαθητή

Το μάθημα της Γλώσσας έχει έναν σημαντικό στόχο: να σε κάνει να γνωρίσεις την ομορφιά της γλώσσας, να συνειδητοποιήσεις τις απεριόριστες δυνατότητες έκφρασης που σου προσφέρει και σιγά σιγά να την κατακτήσεις, ώστε να διατυπώνεις ολοκληρωμένα τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου, προφορικά και γραπτά. Μάλιστα, επειδή ο τρόπος που εκφράζεσαι επηρεάζει και τον τρόπο που σκέφτεσαι, όταν ξέρεις να χρησιμοποιείς τη γλώσσα σωστά, γίνεται και η σκέψη σου πιο συγκροτημένη. Έτσι, ανακαλύπτεις πιο εύκολα τι είναι αυτό που θα ήθελες να πεις, ανακαλύπτεις αυτό που έχεις μέσα σου, ανακαλύπτεις τελικά τον ίδιο σου τον εαυτό.

Ίσως θεωρείς ότι το μάθημα της Γλώσσας στο γυμνάσιο είναι πιο απαιτητικό. Όμως, όταν υπάρχουν μεγαλύτερες απαιτήσεις, σημαίνει ότι κι εσύ διαθέτεις μεγαλύτερες ικανότητες. Το βιβλίο που κρατάς λοιπόν θα σε βοηθήσει να ανακαλύψεις και να **καλλιεργήσεις τις ικανότητες** αυτές, όχι μόνο για να ανταποκριθείς με επιτυχία στις απαιτήσεις του σχολείου, αλλά και για:

- να διαπιστώσεις πόσο **ευχάριστο και δημιουργικό** είναι να γράφεις τα δικά σου κείμενα και να εκφράζεις έτσι τον εσωτερικό σου κόσμο,
- να **ασκήσεις τη σκέψη** και την **κρίση** σου,
- να καταφέρεις να **οργανώνεις** καλύτερα τα κείμενά σου, να **διατυπώνεις** τις σκέψεις σου με πληρότητα, σαφήνεια, κατάλληλο ύφος, λεξιλόγιο κτλ.,
- να μάθεις να **αφηγείσαι** ιστορίες, να **περιγράφεις** τόπους, πρόσωπα, αντικείμενα, δραστηριότητες, να παραθέτεις τα **επιχειρήματά** σου για ένα θέμα, να γράφεις **περιλήψεις** κ.ά.

Για τον σκοπό αυτό το βιβλίο περιλαμβάνει: **κείμενα** με ενδιαφέροντα θέματα, που διαβάζονται ευχάριστα, **παραγράφους** που αναπτύσσουν πολλά θέματα με συντομία, **έργα** σημαντικών συγγραφέων, σχολιαστών, δημοσιογράφων, λογοτεχνών, **σχεδιαγράμματα** εκθέσεων για να πάρεις ιδέες, δημιουργικές και πρωτότυπες **ασκήσεις** για την οργάνωση των κειμένων σου, τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου σου, την επιλογή του κατάλληλου ύφους σε κάθε κείμενο κ.ά., που θα σε βοηθήσουν να γράφεις με επιτυχία σε κάθε ενότητα τα δικά σου προσωπικά κείμενα.

Το βιβλίο τέλος διαθέτει δύο επιπλέον σημαντικές ιδιαιτερότητες:

- Η **θεωρία** της παραγωγής λόγου δεν παρουσιάζεται με τη μορφή «κανόνων» και

«οδηγιών» που πρέπει να τηρήσεις, αλλά προκύπτει με φυσικό τρόπο, ως λογικό συμπέρασμα, από τα ίδια τα κείμενα κάθε ενότητας. Έτσι, εντυπώνεται και διατηρείται πιο εύκολα στη μνήμη σου.

- Τα κείμενα που περιέχει καλύπτουν κάθε πλευρά των θεμάτων που εξετάζονται στις ενότητες. Έτσι, οι **πληροφορίες** που εμπλουτίζουν τις γνώσεις σου για κάθε θέμα δεν παρατίθενται με τη βαρετή -ίσως- μορφή «καταλόγου», αλλά είναι ενσωματωμένες στα ίδια τα κείμενα και επομένως διαβάζονται και αφομοιώνονται εύκολα και ευχάριστα. Παράλληλα, τα κείμενα σου παρέχουν **ερεθίσματα για προβληματισμό** σε σχέση με σημαντικά διαχρονικά θέματα, αλλά και ζητήματα της σύγχρονης εποχής.

Η συναρπαστική διαδρομή σου στο γυμνάσιο, σε νέες γνώσεις και εμπειρίες μόλις άρχισε και η Γλώσσα θα είναι πολύτιμος βοηθός σου για να ανακαλύψεις τον κόσμο. Το βιβλίο αυτό ελπίζει να κάνει το ταξίδι σου χαρούμενο και δημιουργικό.

Η συγγραφέας
Ασπασία Λαμπρινίδου

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΡΕΣ Σ' ΕΝΑ ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε με τα εξής θέματα:

A. ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Η πρώτη επαφή με το γυμνάσιο
- Ημερολόγιο
- Το διαγώνισμα / το «σκονάκι»
- Πώς περιγράφουμε τα συναισθήματα στην έκθεση
- Τι μου προσφέρει το σχολείο
- Η οργάνωση του κειμένου
- Το διάλειμμα
- Το αγαπημένο μου μάθημα

B. Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Κώδικες επικοινωνίας
- Παράγοντες επικοινωνίας
- Ο κώδικας της γλώσσας
- Ο κώδικας της γραφής
- Σύγχρονοι κώδικες επικοινωνίας
- «Greeklish»
- Πολυτροπικότητα
- Επικοινωνία γονιών και παιδιών
- Η γλώσσα των νέων

*Εκεί που ανοίγει ένα σχολείο κλείνει μια φυλακή.
Βίκτορ Ουγκό, Γάλλος συγγραφέας*

Φέτος τον Σεπτέμβρη έκανες ένα μεγάλο βήμα στη ζωή σου: πήγες στο γυμνάσιο. Είναι φυσικό μια τόσο μεγάλη αλλαγή να σου προκάλεσε ανάμεικτα συναισθήματα, ενθουσιασμό αλλά και αγωνία, όπως συμβαίνει πάντα σε μια καινούρια αρχή. Διάβασε πώς περιέγραψε ένας συμμαθητής σου της α' γυμνασίου τα δικά του συναισθήματα στο ημερολόγιό του, και ίσως το κείμενό του σου θυμίσει τον εαυτό σου.

Παρασκευή, 25 Σεπτεμβρίου 20...

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Έχω καιρό να σου γράψω, αλλά με όσα συμβαίνουν τις τελευταίες εβδομάδες δε βρήκα καθόλου χρόνο. Αυτό που περίμενα με ανυπομονησία και αγωνία από το καλοκαίρι έγινε πραγματικότητα. Πηγαίνω επιτέλους στο γυμνάσιο!

Θυμάσαι πόσο με φόβιζε αυτή η προοπτική. Η περιέργεια και ο ενθουσιασμός για το καινούριο σχολείο μπερδεύονταν με την αβεβαιότητα και την αμηχανία μπροστά στο άγνωστο. Τα μαθήματα –σκεφτόμουν– θα είναι πιο πολλά και δύσκολα. Οι καθηγητές θα είναι αυστηροί, άσε που δε θα καταφέρουμε να γνωριστούμε, αφού θα έχω τόσο πολλούς, έναν για κάθε μάθημα. Θα γράφουμε συνέχεια διαγωνίσματα. Πώς θα καταφέρω να επιτύχω καλή βαθμολογία; Θα είμαστε μαζί με την παρέα μου ή θα μας χωρίσουν; Να μπορούσα να ξαναπήγαινα και φέτος στο δημοτικό. Πόσο θα μου λείψει!

Την ημέρα του αγιασμού έφτασα στο καινούριο σχολείο με όλες αυτές τις σκέψεις ανακατεμένες στο μυαλό μου. Από τη στιγμή όμως που πέρασα τη μεγάλη πόρτα, όλη μου η ανησυχία εξανεμίστηκε. Η αυλή ήταν γεμάτη γνώριμα πρόσωπα κι όσοι δε γνώριζα μου φάνηκαν με την πρώτη ματιά συμμαθητικοί. Στο νέο μου τμήμα σχεδόν με τα μισά παιδιά ήμασταν από πέρυσι μαζί. Όσο για τον φόβο μου ότι οι καθηγητές θα είναι απόμακροι και θα δυσκολευτώ να γνωριστώ μαζί τους, διαψεύστηκε από την πρώτη στιγμή. Στο τέλος της ημέρας, καθώς διέσχιζα το προαύλιο με την τσάντα γεμάτη με τα βιβλία της α' γυμνασίου, η καινούρια μας φιλόλογος μου χαμογέλασε μόλις πέρασα δίπλα της: Με θυμόταν ήδη!

Σήμερα, σχεδόν δύο εβδομάδες μετά την έναρξη του σχολικού έτους, οι φόβοι μου έχουν αποδειχθεί υπερβολικοί. Κι αυτό είναι φυσικό, αφού ό,τι δε γνωρίζουμε μας τρομάζει και το μεγαλοποιούμε στο μυαλό μας. Βέβαια, τα μαθήματα είναι πράγματι περισσότερα και πιο δύσκολα – μάλιστα έχουμε γράψει και το πρώτο μας διαγώνισμα. Όμως, έτσι δε γίνεται με τη γνώση; Για να την κατακτήσεις, πρέπει να τα

βάλεις με τις δυσκολίες. Αυτή η προσπάθεια είναι που σου δίνει στο τέλος και την ικανοποίηση ότι τα κατάφερες. Καθετί καινούριο είναι μια πρόκληση και, αν οι καθηγητές μας είναι απαιτητικοί, σημαίνει ότι μεγαλώσαμε και μας θεωρούν πιο υπεύθυνους και ικανούς να ανταποκριθούμε στην πρόκληση αυτή.

Θα θυμάμαι πάντα με αγάπη το δημοτικό, όμως από φέτος ένας νέος κόσμος, με νέες εμπειρίες, ανοίγεται μπροστά μου και ανυπομονώ να τον γνωρίσω. Αυτό που μπορώ να πω με σιγουριά είναι ότι με περιμένει μια συναρπαστική χρονιά!

1. α. Στην πρώτη και τη δεύτερη παράγραφο να εντοπίσεις τα συναισθήματα που ένιωθε ο μαθητής που έγραψε το κείμενο πριν από την πρώτη μέρα στο γυμνάσιο.

β. Τι συνέβη με τα δυσάρεστα συναισθήματα την ημέρα του αγιασμού; η ανησυχία, ο φόβος

→ Τι πιστεύεις ότι έγινε με τα υπόλοιπα συναισθήματα που εντόπισες στις πρώτες παραγράφους; Αντιστοίχισε τις στήλες με όποιον τρόπο πιστεύεις ότι ταιριάζει καλύτερα (κάποια συναισθήματα μπορεί να αντιστοιχούν σε περισσότερα από ένα ρήματα).

η ανυπομονησία	•	•	μετριάστηκε
η αγωνία	•	•	υποχώρησε
η περιέργεια	•	•	ικανοποιήθηκε
ο ενθουσιασμός	•	•	διαλύθηκε
η αβεβαιότητα	•	•	επιβεβαιώθηκε
η αμηχανία	•	•	διατηρήθηκε
η νοσταλγία	•	•	ξεπεράστηκε

γ. Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου παρακολουθούμε τα λόγια που λέει ο μαθητής ή τις σκέψεις που έκανε;

→ Οι προτάσεις που χρησιμοποιεί είναι μακροσκελείς ή σύντομες;

→ Πιστεύεις ότι η περιγραφή της εσωτερικής του αναρώτησης, με μικρές προτάσεις που έχουν διαφορετικό νόημα η καθεμία, μας βοήθησε να συμμεριστούμε την αγωνία του και να ταυτιστούμε μαζί του;

δ. Να εντοπίσεις τα θαυμαστικά που χρησιμοποιήθηκαν στο κείμενο. Τι πιστεύεις ότι προσφέρουν στο ύφος του;

ε. Τι τίτλο θα μπορούσες να δώσεις στη δεύτερη, την τρίτη και την τέταρτη παράγραφο του κειμένου, που να εξηγή με λίγα λόγια το περιεχόμενό τους;

1.
2.
3.

στ. Το κείμενο που διάβασες είναι απόσπασμα από ημερολόγιο. Από ποια λεπτομέρεια το καταλαβαίνουμε κυρίως;

→ Ποιο πρόσωπο χρησιμοποιείται;

→ Το ύφος του συντάκτη του ημερολογίου δείχνει σαν να γράφει έκθεση ή είναι πιο προσωπικό, σαν να απευθύνεται σε κάποιον;

Το ημερολόγιο είναι ένα κείμενο στο οποίο καταγράφουμε τις εμπειρίες μας, ευχάριστες ή δυσάρεστες, τα συναισθήματα και τις σκέψεις μας για ό,τι μας ενδιαφέρει ή μας απασχολεί, για να τα διατηρήσουμε στη μνήμη μας και να μην ξεχαστούν. Αποτελεί επίσης μια ευκαιρία να συνομιλήσουμε με τον εαυτό μας, σαν ένα είδος εσωτερικού διαλόγου μαζί του.

Τα στοιχεία που ξεχωρίζουν το ημερολόγιο από άλλα κείμενα μοιάζουν με κάποια από τα στοιχεία της επιστολής (όπως θα δούμε στην επόμενη ενότητα):

→ Αναγραφή –συνήθως πάνω δεξιά– της ημερομηνίας και, αν θέλουμε, του τόπου (π.χ. Κομοτηνή, 22 Οκτωβρίου).

→ Έναρξη του κειμένου συνήθως με τη φράση «Αγαπητό» ή «Αγαπημένο ημερολόγιο».

→ Χρήση α΄ προσώπου, ύφος προσωπικό, εξομολογητικό, σαν να απευθυνόμαστε σε έναν πραγματικό φίλο, και γενικότερα απλό και αυθόρμητο.

ζ. [...] ό,τι δε γνωρίζουμε μας τρομάζει και το μεγαλοποιούμε στο μυαλό μας.

Μπορείς να αφηγηθείς μια εμπειρία σου από κάτι που φοβόσουν γιατί δεν το γνώριζες, όταν όμως ήρθες σε επαφή μαζί του, κατάλαβες ότι ο φόβος σου ήταν αδικαιολόγητος;

2. Ένας μεγάλος φόβος των μαθητών, ιδίως όταν πηγαίνουν για πρώτη φορά στο γυμνάσιο, όπου θεωρούν ότι τα πράγματα είναι πιο δύσκολα, είναι τα διαγωνίσματα. Διάβασε πώς περιγράφει τη δική του εμπειρία από τα διαγωνίσματα του γυμνασίου ο Δημήτρης Ψαθάς, ένας συγγραφέας πολύ γνωστός για το εύθυμο ύφος του:

Ο καιρός των διαγωνισμών

Τώρα είναι κι ο καιρός των διαγωνισμών. [...] Διαβάσματα, ξενύχτια με την λάμπα του πετρελαίου. [...] Οι διαγωνισμοί έχουν αρχίσει κιόλας κι έγιναν όλα σοβαρά – πάρα πολύ– μέσα στο σχολείο, αγρίεψε η ατμόσφαιρα κι άλλαξαν τα μούτρα των καθηγητών, ακόμα και των πιο καλοσυνάτων.

Μα έχουν μια επισημότητα αυτοί οι ευλογημένοι τις μέρες των διαγωνισμών! Λες και γίνονται εχθροί μας, ξαφνικά, τύραννοι, ιεροεξεταστές, καθώς μπαίνουν σοβαροί κι αγέλαστοι μέσα στην τάξη, ξεροβήχουν αυστηρά και ρίχνουν γύρω-τριγύρω την ματιά τους σ' όλους μας, χωρίς να νοιάζονται για την αγωνία και τα χτυποκάρδια:

- Ησυχία.

Και σαν να μη φτάνει, δος του και να λένε ότι αλλοίμονον εις εκείνον, όστις θα κοιτάξει το γραφτό του πλαϊνού του κι αλλοίμονον εις εκείνον, όστις θ' ανακαλυφθεί έχων εις τας τσέπας του σημειώσεις και τα τοιαύτα!

Όυτε καν παίρνουν υπ' όψει τους το τι κόπο κατέβαλαν εκείνοι οι καπμένοι συμμαθητές μας [...] που έχουν τα χαρτάκια μέσα στα πουκάμισα, όχι δεν είναι πολλοί, αλλά όλο και βρίσκονται κάμποσοι με ταλέντο εφευρέτη!...

[...] Ο καλός, όμως, και εύτακτος μαθητής ποτέ δεν κάνει τέτοια -τίποτα-, έφαγε όλες τις καπνιές της λάμπας και τώρα μαζεμένος στο θρανίο με την καρδιά του να χτυπά και με την άσπρη κόλλα μπροστά του -σ' όλα τα θρανία οι άσπρες κόλλες- ακούει την επίσημη φωνή:

- Ζήτημα πρώτον!

Λέει ο καθηγητής και γαλπνεύει η καρδιά, δόξα σοι ο Θεός, αυτό το ξέρει κι η πέννα τρέχει χαρούμενη επάνω στο χαρτί.

- Ζήτημα δεύτερον!

Ω, τι μαυρίλα! Ήταν ακριβώς εκείνο το κεφάλαιο που το πήδησε διαβάζοντας κι όσες φορές άνοιγε το βιβλίο, ο διάβολος τα 'φερνε να τ' αφήνει γι' αργότερα. Η πέννα βαραίνει, όπως και το χέρι.

- Ζήτημα τρίτον!

Έλαμψε και πάλι ο ήλιος - ανακούφιση! Το καταραμένο «ζήτημα δεύτερον» θα μείνει στην μπάντα κι έτσι με τα δύο άλλα θα βολευτεί και το μάθημα τούτο μια χαρούλα.

Γράφει η τάξη. Κι ο ιεροεξεταστής μας όλο και φέρνει βόλτα, πίσω, μπρος -πηγαίνει κι έρχεται- κοιτά, και μόλις στρέφει τις πλάτες ακούω υπόκωφο ψίθυρο αγωνίας απ' τον πλαϊνό μου:

- Γύρνα, γύρνα λιγάκι από δω!...

[...] Ησυχία. Παγωνιά. Όλα τα κεφάλια σκυμμένα στα χαρτιά, άλλες πέννες να τρέχουν, άλλες να σκοντάφτουν, μερικοί να ξύνονται με τραγική αμχανία, άλλοι να στριφογυρίζουν στο θρανίο. [...]

Μερικοί συμμαθητές αρχίζουν κιόλας να δίνουν τα γραφτά τους με ύφος ευχαριστημένο. Πότε από δω, πότε από κει όλο και σηκώνεται κανένας, αφήνει την κόλλα του επάνω στην έδρα -εν τάξει- και πορεύεται προς την έξοδο άλλος γελαστός, άλλος συννεφιασμένος.

Με θαρραλέο βήμα νάτος που προχωρά και ο κουμπούρας προς την έδρα. Απορία του καθηγητή:

- Μπα; Τέλειωσες εσύ;

Αλλά βλέποντας την κόλλα, σουφρώνει τα φρύδια:

- Κάτασπρη! [...]

- Τι να κάνω, κ. καθηγητά; Μου τύχαν όλο θέματα άγνωστα.

Κουνά το κεφάλι ο καθηγητής, το κουνά κι ο θαυμαστός κουμπούρας και καθώς φεύγει, μας βγάζει την γλώσσα γελαστός, πολύ ευχαριστημένος ότι τέλειωσε κι αυτό το μάθημα και γλύτωσε.

Δημήτρης Ψαθάς, «Η καλή εκείνη εποχή», από το *Γη του Πόντου*, εκδόσεις Ψαθά

- α.**
- έγιναν όλα σοβαρά
 - αγρίεψε η ατμόσφαιρα
 - άλλαξαν τα μούτρα των καθηγητών
 - έχουν μια επισημότητα!
 - λες και γίνονται εχθροί μας, τύραννοι, ιεροεξεταστές
 - μπαίνουν σοβαροί κι αγέλαστοι
 - ξεροβήχουν αυστηρά
 - ρίχνουν γύρω-τριγύρω την ματιά τους
 - χωρίς να νοιάζονται για την αγωνία και τα χτυποκάρδια
 - αλλοίμονον [...] και τα τοιαύτα!
 - – Ησυχία. / – Ζήτημα πρώτον! / – Ζήτημα δεύτερον! / – Ζήτημα τρίτον!

Στα παραπάνω αποσπάσματα του κειμένου να εντοπίσεις:

- τα επίθετα, τα επιρρήματα και τα ρήματα που αναφέρονται στο ύφος και τη συμπεριφορά των καθηγητών
 - μια παρομοίωση που είναι ταυτόχρονα και υπερβολή και δείχνει πόσο μεγάλη επίδραση έχει η αυστηρότητα των καθηγητών στα παιδιά
 - τις οπτικές εικόνες που μεταφέρουν την αυστηρή εικόνα των καθηγητών
 - μία ακουστική εικόνα που έχει τον ίδιο σκοπό
 - τα σημεία όπου μεταφέρονται με ευθύ ή πλάγιο λόγο τα λόγια των καθηγητών.
- Τι κοινό έχουν τα αποσπάσματα αυτά;

β. Παρατηρείς τη ραγδαία μεταβολή των συναισθημάτων του μαθητή ανάμεσα στις εκφωνήσεις των τριών «ζητημάτων»; Πώς την αποτυπώνει ο συγγραφέας; Για να πάρεις την απάντηση, εντόπισε στο κείμενο:

- μία μεταφορά και μία προσωποποίηση στο σημείο που ο καθηγητής εκφωνεί το πρώτο ζήτημα
- δύο μεταφορές και μία εικόνα στο σημείο που εκφωνεί το δεύτερο ζήτημα
- μία μεταφορά και μία επιφωνηματική φράση στο σημείο που εκφωνεί το τρίτο ζήτημα.

γ. Ησυχία. Παγωνιά. Όλα τα κεφάλια σκυμμένα στα χαρτιά, άλλες πέννες να τρέχουν, άλλες να σκοντάφτουν, μερικοί να ξύνονται με τραγική αμηχανία, άλλοι να στριφογυρίζουν στο θρανίο.

Στο παραπάνω απόσπασμα πώς περιγράφεται η ατμόσφαιρα στην τάξη την ώρα του διαγωνίσματος; Εντόπισε σε αυτό:

- δύο ελλειπτικές προτάσεις
- μία μεταφορά
- δύο προσωποποιήσεις
- τρεις εικόνες των παιδιών

δ. Να υπογραμμίσεις τα επίθετα και τις μετοχές του κειμένου που δείχνουν τα συναισθήματα:

- των παιδιών την ώρα που παραδίδουν τα γραπτά τους
- του «κουμπούρα» την ώρα που παραδίδει το δικό του.

Γιατί πιστεύεις ότι ο «κουμπούρας» είναι τόσο ευχαριστημένος, ενώ δεν απάντησε σε καμία ερώτηση;

Και τα δύο κείμενα που διάβασες μέχρι τώρα είχαν έναν κοινό στόχο: να περιγράψουν έντονα συναισθήματα που προκλήθηκαν με αφορμή μια σημαντική στιγμή. Τα συναισθήματά μας, όπως είδες και στα κείμενα αυτά, μπορούμε να τα καταγράψουμε σε μια έκθεση με διάφορους τρόπους:

- Αναφέροντάς τα απευθείας, όπως έγινε κυρίως στο πρώτο κείμενο.
- Περιγράφοντάς τα με τη βοήθεια κατάλληλου λεξιλογίου (επίθετα, μετοχές, ρήματα κτλ.) και σχημάτων λόγου (προσωποποιήσεις, παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες), όπως έγινε κυρίως στο δεύτερο κείμενο.

Πάντα βέβαια αναφέρουμε και περιγράφουμε τις συνθήκες και τους λόγους που μας οδήγησαν στο να εκδηλώσουμε τα συγκεκριμένα συναισθήματα.

ε. Μπορείς να εντοπίσεις τα σημεία που ο συγγραφέας εκδηλώνει με λεπτότητα το χιουμοριστικό του ύφος;

στ. Στο κείμενο αναφέρεται ότι κάποιοι μαθητές προσπάθησαν να αντιγράψουν από τον διπλανό τους ή χρησιμοποίησαν «χαρτάκια», τα γνωστά μας «σκονάκια», για να γράψουν καλύτερα στο διαγώνισμα. Εσύ έχεις μπει ποτέ σε αυτό τον πειρασμό; Πώς θα έκρινες αυτή την κίνηση; Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις του πλαισίου, για να βοηθηθείς στην απάντησή σου:

αντιγράψουν / πάρουμε υψηλό βαθμό / ικανοποίηση /
πόσο καλά κατάφερες / παραλείψουν / άγχος / ειλικρινής / ελέγξουν

Κάθε φορά που γράφουμε διαγώνισμα όλοι έχουμε την ελπίδα ότι θα καταφέρουμε να και γι' αυτό κάποιοι προσπαθούν να
..... όταν δεν έχουν διαβάσει καλά. Πώς να αισθανθείς όμως
..... με έναν βαθμό που δεν αντικατοπτρίζει την προσπάθειά σου στη μελέτη, αλλά το να αντιγράψεις; Ακόμα, πώς θα μπορούσαν οι καθηγητές να διαπιστώσουν αν έχεις αφομοιώσει όσα έχουν διδάξει ως τώρα;

Βέβαια, το διαγώνισμα μας προκαλεί τόσο, που όσοι αντιγράφουν συνήθως δεν το κάνουν γιατί βαρέθηκαν να διαβάσουν, αλλά από τον φόβο τους μήπως κάτι σημαντικό. Σκέφτομαι λοιπόν: Είναι ανάγκη οι καθηγητές μας να χρησιμοποιούν το διαγώνισμα για να την

πρόδοό μας; Δε θα ήταν προτιμότερος κάποιος άλλος τρόπος, που δε θα μας άγκωνε ούτε θα μας έβαζε στον πειρασμό της αντιγραφής;

Εγώ προσωπικά μελετώ με προσοχή πριν τα διαγωνίσματα και ξέρω ότι δεν είναι σωστό να αντιγράφουμε. Για να είμαι όμως, όταν η ύλη του διαγωνίσματος μου φαίνεται βουνό, καμιά φορά σημειώνω τα δύσκολα σημεία για να μην τα ξεχάσω, και μια φορά ρώτησα κρυφά κάτι τον διπλανό μου. Νομίζω ότι δεν πειράζει και τόσο, τι λέτε κι εσείς;

➔ **Ποιος είναι ο σκοπός που οι καθηγητές βάζουν διαγωνίσματα, σύμφωνα με το κείμενο;**

➔ **Μπορείς να προτείνεις κάποιον άλλον τρόπο για να ελέγξουν οι καθηγητές την πρόοδο των μαθητών, εκτός από τα διαγωνίσματα, που προκαλούν άγχος;**

3. Αν σε ρωτήσει κάποιος γιατί χρειάζεται να πηγαίνεις στο σχολείο, η απάντηση που πιθανόν θα σου έρθει πρώτη στον νου είναι «για να αποκτήσω γνώσεις». Το σχολείο όμως είναι μόνο γνώσεις; Έχεις σκεφτεί ποτέ αναλυτικά τι άλλο καταφέρνεις πηγαίνοντας στο σχολείο; Διάβασε το κείμενο που ακολουθεί:

Δεν είναι πολύς καιρός που ξεκίνησε η χρονιά, αλλά ήδη έχω καταλάβει ότι γυμνάσιο σημαίνει αυξημένες απαιτήσεις, ευθύνες και πολλή δουλειά. Κάθε φορά λοιπόν που βρίσκομαι μπροστά σε μια δυσκολία αναρωτιέμαι γιατί αξίζει να καταβάλλω καθημερινά τόσο κόπο, και η αλήθεια είναι ότι βρίσκω αρκετούς λόγους.

Καταρχάς, αν συγκρίνω όσα γνώριζα όταν πρωτοπήγα στην α΄ δημοτικού με αυτά που γνωρίζω σήμερα, που μόλις ξεκίνησα την α΄ γυμνασίου, εύκολα διαπιστώνω ότι το σημαντικότερο πράγμα που μου έχει προσφέρει το σχολείο είναι η γνώση. Γνωρίζω καλύτερα τη γλώσσα μας και τον τρόπο να τη χρησιμοποιώ, γνωρίζω την ιστορία, τη θρησκεία μας, τον κόσμο που μας περιβάλλει, γνωρίζω δύσκολες έννοιες και πράξεις στα μαθηματικά, μαθαίνω δύο ξένες γλώσσες, και τόσα άλλα.

Αν με ρωτήσετε βέβαια τι είναι εκείνο που με κάνει κάθε πρωί να ανυπομονώ να πάω στο σχολείο, θα σας πω «η χαρά που νιώθω όταν συναντώ τους φίλους μου, τα παιχνίδια, τα γέλια και τα αστεία μας στο διάλειμμα». Πολύ ευχάριστα παίζουμε μάλιστα και στο μάθημα της γυμναστικής, που, εκτός από διασκέδαση, μας εξασφαλίζει και σωματική άσκηση.

Η συναναστροφή με τους συμμαθητές μου όμως μου έχει προσφέρει και κάτι ακόμα: Έχω μάθει ότι όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα μέσα στην τάξη και πρέπει να σεβόμαστε ο ένας τον άλλο. Όταν συνεργαζόμαστε, το μάθημα γίνεται πιο δημιουργικό. Ο διάλογος μεταξύ μας και η ανταλλαγή απόψεων με κάνει να σκεφτώ πράγματα που δε μου είχαν περάσει από το μυαλό. Όταν αποφασίζουμε μαζί για κάτι και το διεκδικούμε, στο τέλος το καταφέρνουμε. Η φιλόλογός μας λέει ότι έτσι εξασκούμε για να γίνουμε σήμερα υπεύθυνοι μαθητές, κι όταν μεγαλώσουμε ενεργοί και δημοκρατικοί πολίτες.

Όταν τα σκέφτομαι λοιπόν όλα αυτά, αισθάνομαι μεγάλη ικανοποίηση που φοιτώ πια στο γυμνάσιο και βλέπω με αισιοδοξία όσα ανοίγονται μπροστά μου, τόσο μέσα στο σχολείο όσο και στην υπόλοιπη ζωή μου.

α. Αν ήθελες να περιγράψεις με λίγα λόγια το περιεχόμενο καθεμιάς από τις παραγράφους του κειμένου, θα έλεγες ότι:

→ Η πρώτη παράγραφος μας πληροφορεί ότι το θέμα του κειμένου είναι οι λόγοι για τους οποίους αξίζει να πηγαίνουμε στο σχολείο, είναι δηλαδή ο Π..... του κειμένου.

→ Η δεύτερη, η τρίτη και η τέταρτη παράγραφος αναπτύσσουν τους λόγους αυτούς, είναι δηλαδή το Κ..... Θ..... του κειμένου.

→ Η πέμπτη παράγραφος βγάζει το συμπέρασμα ότι η φοίτηση στο σχολείο είναι πολύ χρήσιμη και αναφέρει τα συναισθήματα αυτού που έγραψε το κείμενο, είναι δηλαδή ο Ε..... του κειμένου.

β. Το Κύριο Θέμα αποτελείται λοιπόν από τρεις παραγράφους.

→ Η μία (δεύτερη του κειμένου) μιλάει για την προσφορά του σχολείου στο πνεύμα μας.

→ Η επόμενη (τρίτη του κειμένου) μιλάει για την προσφορά του σχολείου στην μας και στο μας.

→ Η τελευταία (τέταρτη του κειμένου) μιλάει για την προσφορά του σχολείου στην μας.

γ. Να υπογραμμίσεις τις λέξεις που συνδέουν κάθε παράγραφο με την προηγούμενη. Αυτές οι λέξεις βρίσκονται είτε στην αρχή είτε στο εσωτερικό της πρώτης πρότασης κάθε παραγράφου.

Όταν θέλουμε να μιλήσουμε για ένα θέμα, όπως ξέρεις και από το δημοτικό, οργανώνουμε τις σκέψεις μας ως εξής:

→ Στον ΠΡΟΛΟΓΟ πληροφορούμε τον αναγνώστη για το θέμα της έκθεσής μας.

→ Στο ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ αναπτύσσουμε τις σκέψεις μας φροντίζοντας:

- να αναφερθούμε σε όλα τα επιμέρους ζητήματα, χωρίς να παραλείψουμε τίποτα σημαντικό.

- να συνδέσουμε τις σκέψεις μας μεταξύ τους με συνδετικές λέξεις, για να φαίνεται ότι καθεμία έχει σχέση με την προηγούμενη.

→ Στον ΕΠΙΛΟΓΟ συνήθως διατυπώνουμε το συμπέρασμα που προκύπτει από το Κύριο Θέμα, μια γενική εντύπωση ή τα συναισθήματά μας.

Το θέμα της οργάνωσης του κειμένου θα μας απασχολήσει σε όλες τις ενότητες του βιβλίου, όπου και θα το αναπτύξουμε με περισσότερες λεπτομέρειες.

Δημιουργώ τα δικά μου κείμενα

1. Γράψε ένα κείμενο με τίτλο «Το αγαπημένο μου μάθημα». Φρόντισε στην οργάνωσή του να χρησιμοποιήσεις όσα είδαμε στην αμέσως προηγούμενη άσκηση. Μπορείς να βασιστείς στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Το σχολικό πρόγραμμα περιλαμβάνει πολλά μαθήματα, ώστε οι γνώσεις που σου προσφέρει να είναι σφαιρικές.
- Εσένα όμως περισσότερο από όλα σε ενδιαφέρει ένα συγκεκριμένο / ποιο είναι αυτό.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

- Σου άρεσε και παλαιότερα / φέτος κατάλαβες ότι σε ενδιαφέρει / είναι ένα από τα καινούρια μαθήματα του γυμνασίου.
- Τι είναι αυτό που σε συγκινεί στο μάθημα: ταιριάζει περισσότερο με την προσωπικότητα και τα ενδιαφέροντά σου / σε βοηθάει να εκφράζεις τις σκέψεις / τα συναισθήματά σου / τη δημιουργική σου ικανότητα.
- Τι σου προσφέρει το μάθημα, π.χ. μαθαίνεις για το παρελθόν μας / σου δίνεται η ευκαιρία να έρθεις σε επαφή με κείμενα σπουδαίων συγγραφέων / γνωρίζεις τη γλώσσα μας και την ιστορία της / οι πολύπλοκοι μαθηματικοί συλλογισμοί σε συναρπάζουν / μαθαίνεις για τον φυσικό κόσμο κτλ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Θα συνεχίσεις να το μελετάς, γιατί το αγαπάς και γιατί σε ευχαριστεί η ενασχόληση μαζί του.
- Θα φροντίσεις όμως να δώσεις την ίδια βαρύτητα και στα υπόλοιπα μαθήματα, γιατί καταλαβαίνεις ότι είναι και αυτά εξίσου χρήσιμα.

2. Μήπως το αγαπημένο σου μάθημα είναι το... διάλειμμα; Γράψε ένα κείμενο για να εξηγήσεις γιατί. Φρόντισε να αναφερθείς στα εξής:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Τα μαθήματα του σχολείου είναι ενδιαφέροντα, αλλά κουραστικά, γι' αυτό περιμένεις το διάλειμμα με ανυπομονησία.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

- Τι κάνετε συνήθως: Παίζετε / συζητάτε για τα μαθήματα, τα διαγωνίσματα, τους καθηγητές, τους συμμαθητές σας, την αγαπημένη σας μουσική, ταινίες, τραγουδιστές, το ποδόσφαιρο / ρίχνετε μια τελευταία ματιά στο μάθημα της επόμενης ώρας.
- Τι σας προσφέρει: Σας ξεκουράζει, σας διασκεδάζει, διώχνει το άγχος της εξέτασης και των διαγωνισμάτων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Το κουδούνι σύντομα χτυπά και αναγκαστικά επιστρέφετε στις αίθουσες, ξεκούραστοι όμως και ανανεωμένοι.

Όλα τα μονοπάτια οδηγούν στον ίδιο στόχο:
 Να εκφράσουμε στους άλλους αυτό που είμαστε.
 Πάμπλο Νερούδα, Χιλιανός ποιητής,
 από την ομιλία του στην απονομή του βραβείου Νόμπελ

Ο άνθρωπος έχει πολλές ανάγκες: πρακτικές, συναισθηματικές, κοινωνικές και τόσες άλλες. Για να τις ικανοποιήσει, πρώτη προϋπόθεση είναι να τις ανακοινώσει στους γύρω του, να επικοινωνήσει μαζί τους, ώστε εκείνοι να ανταποκριθούν. Για να επιτύχουμε την καθημερινή μας επικοινωνία, έχουμε τη δυνατότητα να επιλέξουμε πολλούς τρόπους ή, με άλλα λόγια, πολλούς κώδικες. Ας δούμε στη συνέχεια μερικούς:

Στον παρακάτω πίνακα θα δεις διάφορους τρόπους με τους οποίους μπορεί να μεταφερθεί το ΜΗΝΥΜΑ «Σ' αγαπώ» και το μήνυμα «Χρειάζομαι βοήθεια» ή «Υπάρχει κίνδυνος». Αντιστοίχισε τις στήλες για να βρεις ποιος είναι ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ που χρησιμοποιείται κάθε φορά:

Σ' ΑΓΑΠΩ

1) – Σ' αγαπώ.	α) ηλεκτρονικά εικονίδια	6) 	ε) γλώσσα του σώματος
2) 		«Σ' αγαπώ» στη νοηματική γλώσσα.	
3) Μήνυμα στο viber: 	β) νοηματική γλώσσα	7) Σ' αγαπώ γιατί είσ' ωραία, σ' αγαπώ γιατί είσ' εσύ. Κι αγαπώ κι όλον τον κόσμο, γιατί ζεις κι εσύ μαζί. Παραδοσιακό τραγούδι	στ) ζωγραφική
4) 	γ) γλώσσα (προφορικός λόγος)	8) 	ζ) ποίηση
5) Έτσι μιλώ για σένα και για μένα Επειδή σ' αγαπώ και στην αγάπη ξέρω Να μπαίνω σαν Πανσέληνος Από παντού. Οδυσσέας Ελύτης, Μονόγραμμα	δ) συμβολική χειρονομία	9) 	η) μουσική
		Ρωμαίος και Ιουλιέτα, Ου. Σαίξπηρ	θ) θέατρο

ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑ/ΚΙΝΔΥΝΟΣ

<p>10) </p> <p>Σε έρευνες διαπιστώθηκε ότι, αν ένα φυτό βρίσκεται σε κίνδυνο, απελευθερώνει χημικές ουσίες για να προειδοποιήσει τα διπλανά για την παρουσία π.χ. επικίνδυνου εντόμου.</p>	<p>ι) «γλώσσα» των φυτών</p>	<p>12) </p> <p>Ένας ασυρματιστής εκπέμπει SOS γιατί το πλοίο του υπέστη βλάβη.</p> <p>13) Ένα παιδί είναι κλειμένο στον εαυτό του εξαιτίας προβλημάτων στο σχολείο.</p>	<p>ιγ) γλώσσα (γραπτός λόγος)</p> <p>ιδ) συμπεριφορά</p>
<p>11) </p> <p>Αν ο σκύλος σας ουρλιάζει περισσότερο από ό,τι συνήθως, μάλλον είναι άρρωστος ή αισθάνεται μοναξιά.</p>	<p>ια) κώδικας Μορς</p> <p>ιβ) «γλώσσα» των ζώων</p>	<p>14) E-mail του σχολείου προς τον προϊστάμενο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Παρακαλούμε όπως παράσχετε κάθε δυνατή βοήθεια για την επίλυση του προβλήματος στο σχολείο μας.</p> <p>15) </p> <p>16) –Τα ’χω παίξει!</p>	<p>ιε) Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας</p> <p>ιστ) γλώσσα (προφορικός λόγος των νέων)</p>

1. Για να περάσει ένα μήνυμα από τον πομπό στον δέκτη, ο πομπός μπορεί να χρησιμοποιήσει κάποιον ΦΥΣΙΚΟ ΔΙΑΥΛΟ, όπως την προσωπική επαφή, ή κάποιον ΤΕΧΝΗΤΟ ΔΙΑΥΛΟ, όπως το τηλέφωνο, την επιστολή κ.ά. Ποιος πιστεύεις ότι είναι ο δίαυλος στα παραπάνω μηνύματα;

Ποιος μπορεί κατά τη γνώμη σου να είναι ο ΠΟΜΠΟΣ και ποιος ο ΔΕΚΤΗΣ σε καθένα από αυτά;

Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΟΜΠΟΣ	ΔΙΑΥΛΟΣ	ΔΕΚΤΗΣ
1)
2)
3)
4)
5)
6)
7)
8)
9)
10)
11)
12)
13)
14)
15)
16)

2. Ο πομπός του καθενός από τα παραπάνω μηνύματα επέλεξε λοιπόν, ανάλογα με τις δυνατότητες ή τις επιθυμίες του, έναν τρόπο για να ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙ το μήνυμά του και ο δέκτης με τη σειρά του χρειάζεται να ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙ το μήνυμα, προκειμένου να μάθει το περιεχόμενό του.

α. Τι πιστεύεις ότι θα συμβεί, αν ο πομπός π.χ. του μηνύματος 14 επιλέξει να στείλει... σήματα Μορς στον δέκτη, του μηνύματος 16 απευθυνθεί με αυτά τα λόγια στον καθηγητή του;

β. Τι θα συμβεί αν ο δέκτης π.χ. του μηνύματος 1 δε μιλάει ελληνικά, του μηνύματος 3 δεν έχει niber, του μηνύματος 6 δε γνωρίζει τη νοηματική, του μηνύματος 11 λείπει από το σπίτι, του μηνύματος 14 έχει χαλασμένο υπολογιστή, του μηνύματος 15 είναι κάποιος ηλικιωμένος;

Για να επιτευχθεί επικοινωνία ανάμεσα σε δύο –ή και περισσότερα– μέρη, χρειάζεται να υπάρξει:

- Ο ΠΟΜΠΟΣ (δηλαδή εκείνος που π.χ. μιλάει, γράφει, ζωγραφίζει, γελάει κ.ο.κ.).
- Το ΜΗΝΥΜΑ (δηλαδή η πληροφορία, η σκέψη, το συναίσθημα, η ανάγκη, κ.ο.κ. που θέλει ο πομπός να μεταδώσει).
- Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (δηλαδή το σύστημα συμβόλων που επιλέγει ο πομπός, π.χ. γλώσσα, μουσική, ζωγραφική, συμβολικές χειρονομίες κ.ο.κ.).

- Η ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ του μηνύματος (δηλαδή η διατύπωση του μηνύματος με τα σύμβολα του κώδικα, π.χ. λέξεις, νότες, χρώματα, αντικείμενα, όπως δώρα, λουλούδια κ.ο.κ.).
- Ο ΔΙΑΥΛΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (δηλαδή ο φυσικός ή τεχνητός τρόπος μετάδοσης του μηνύματος, π.χ. προσωπική επαφή, τηλέφωνο, ραδιόφωνο, έκθεση ζωγραφικής κ.ο.κ.).
- Ο ΔΕΚΤΗΣ (δηλαδή ο παραλήπτης του μηνύματος, π.χ. ο αναγνώστης, ο ακροατής, ο θεατής κ.ο.κ.).
- Η ΑΠΟΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ του μηνύματος (δηλαδή η ικανότητα του δέκτη να «μεταφράσει» και να κατανοήσει το μήνυμα).

Για να είναι η επικοινωνία επιτυχής, πρέπει:

- Να έχει επιλεγεί ο κατάλληλος κώδικας ανάλογα με την περίπτωση (π.χ. την ηλικία, τη μόρφωση, την ιδιότητα του δέκτη, τη σχέση του με τον πομπό κτλ.).
- Ο δέκτης να έχει τη δυνατότητα ή την ικανότητα να τον αποκωδικοποιήσει.

3. Στο παρακάτω κείμενο θα διαβάσεις τι μπορεί να συμβεί όταν ο δέκτης δεν καταφέρνει να αποκωδικοποιήσει το μήνυμα, γιατί δεν μπορεί να κατανοήσει τον κώδικα επικοινωνίας:

[Σε ένα κλουβί στο σπίτι του Μίμη βρίσκεται φυλακισμένη μια καρδερίνα.]

Ο Μίμης έβαλε κανναβούρι [στην καρδερίνα], αλλά το πουλί ούτε είχε αγγίξει το χθεσινό. Πήρε θάρρος, όμως, και:

- Τσίου, φώναξε δειλά, βγάλτε με από δω!

- Το κακόμοιρο, φοβάται, μαμά, παρατήρησε ο Μίμης, κοιτάζοντας το πουλί με συμπόνια.

- Α, θα συνηθίσει, έκαμε αδιάφορη η μαμά. Κι αφού ξανάδεσαν τη σακούλα με το κανναβούρι, έφυγαν.

Σε λίγο ο Μίμης ξαναγύρισε με τους φίλους του για να χαζέψουν λίγο με τη μικρή καρδερίνα.

- Όμορφη που είναι! θαύμαζε ο ένας.

- Και τι χρώματα στα φτερά της! συμπλήρωνε ο άλλος. Κίτρινα, καφετιά, σταχτιά...

- Τσιρ-τσιρ μου! της μίλησε ο Μίμης.

- Τσιρ-τσιρ! του απάντησε μ' ένα κελάπημα που έμοιαζε με κλάμα. Λυπηθείτε με, αφήστε με να πετάξω, ήθελε να του πει.

- Τι ωραία που ξέρει να τραγουδά, παρατήρησε ένας και έβαλε το δάχτυλό του στα κάγκελα. Το πουλί τρόμαξε κι άρχισε να πηδά πάνω στα ξυλάκια του.

- Χα χα, γέλασαν. Ξέρει και ωραίο χορό...

Είπαν κι άλλα τέτοια κι αφού χάζεψαν λίγη ώρα ακόμα, έφυγαν, αφήνοντας πίσω τους το φυλακισμένο πουλί στην απελπισία του.

Κανείς δεν ένωθε τον πόνο του. Μόνο ο Μίμης, καθώς απομακρυνόταν, κοντοστάθηκε για λίγο σκεφτικός. Γύρισε προς το μέρος της καρδερίνας και την κοίταζε αμίλητος. Τι να σκεφτόταν, άραγε; Να κατάλαβε τη γλώσσα της και να σχεδίαζε να την ελευθερώσει; ή στάθηκε απλώς να την καμαρώσει λίγο ακόμα;...

Αντώνης Λαμπρινίδης, *Η μελωδία που νίκησε τα όπλα*, εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή

α. Ποιος είναι ο πομπός των παρακάτω μηνυμάτων, ποιοι οι κώδικες επικοινωνίας και ποιοι οι δέκτες;

1. «Τσίου»: Π →, Κ.Ε. →, Δ →

2. «Τσιρ-τσιρ»: Π →, Κ.Ε. →, Δ →

3. «Το πουλί τρόμαξε κι άρχισε να πηδά πάνω στα ξυλάκια του»:

Π →, Κ.Ε. →, Δ →

β. Ποιο είναι το περιεχόμενο των μηνυμάτων, όπως μας βοηθάει να το κατανοήσουμε το κείμενο;

γ. Πώς αποκωδικοποιεί το πρώτο μήνυμα ο Μίμης;

Πώς το αποκωδικοποιεί η μαμά; Το καταλαβαίνει, αλλά

Πώς αποκωδικοποιούν το δεύτερο και το τρίτο μήνυμα τα παιδιά;

Στο δεύτερο νομίζουν ότικαι στο τρίτο ότι

Πώς πιστεύεις ότι τα αποκωδικοποιεί ο Μίμης;

δ. Τι θεωρείς ότι είναι εκείνο που έκανε τον Μίμη να καταλάβει σωστά το κελάπημα και τις αντιδράσεις της καρδερίνας, και τι είναι εκείνο που έκανε τα άλλα παιδιά να καταλάβουν τα αντίθετα από όσα ήθελε να εκφράσει το πουλί;

Επομένως, όταν λέμε ότι κατανοούμε έναν κώδικα επικοινωνίας, αρκεί μόνο να τον γνωρίζουμε, να μας τον έχει εξηγήσει κάποιος, π.χ. να έχουμε μάθει γραφή και ανάγνωση, μια ξένη γλώσσα κτλ., ή χρειάζεται και κάτι επιπλέον; Τι χρειάζεται για παράδειγμα για να καταλάβουμε τον κώδικα επικοινωνίας «μουσική», «ποίηση», «ζωγραφική» κτλ.;

ε. Πώς θα απαντούσες στην τελευταία ερώτηση του κειμένου; Τι πιστεύεις ότι έκανε ο Μίμης; Συνέχισε την ιστορία.

Κώδικες επικοινωνίας, λοιπόν, υπάρχουν πολλοί. Ο πιο εξελιγμένος και πολύπλοκος όμως, που μόνο ο άνθρωπος κατόρθωσε να δημιουργήσει και να καλλιεργήσει, είναι η γλώσσα. Πότε ο άνθρωπος άρχισε να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας τη γλώσσα; Διάβασε το κείμενο που ακολουθεί:

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

- Τι ξέρουμε για την εμφάνιση της γλώσσας

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

- 1η προϋπόθεση: ανατομία

- 2η προϋπόθεση: αφηρημένη σκέψη

- Η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους αντιστοιχεί στην ενηλικίωση ενός ανθρώπου

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- Δημιουργικότητα χωρίς όρια

Όταν ο άνθρωπος άρχισε να μιλάει

Οι γνώσεις μας για την εμφάνιση της γλώσσας ως κώδικα επικοινωνίας των ανθρώπων είναι ελάχιστες, καθώς χάνεται στα βάθη των χιλιετηρίδων και δεν υπάρχει κανένα εύρημα που να μας πληροφορεί γι' αυτή. Στην πραγματικότητα μπορούμε να κάνουμε μόνο υποθέσεις, συνδυάζοντας τη λογική με τα ευρήματα των ανθρωπολόγων.

Πιο συγκεκριμένα, οι επιστήμονες θεωρούν ότι για την εμφάνιση της γλώσσας απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η εξέλιξη της ανατομίας του ανθρώπου: το στόμα, η γλώσσα, ο φάρυγγας έπρεπε να γίνουν ικανά να αρθρώσουν ήχους πιο περίπλοκους από τις κραυγές του προγόνου μας, του πιθήκου. Η πιο σημαντική όμως προϋπόθεση ήταν η εξέλιξη του εγκεφάλου και της ικανότητας για αφηρημένη σκέψη. Αυτή η ικανότητα, σύμφωνα με τους ανθρωπολόγους, συμπίπτει με την εμφάνιση των πρώτων εργαλείων. Ο κατασκευαστής, για παράδειγμα, ενός εργαλείου που κόβει κλαδιά, τη στιγμή που το κατασκευάζει δεν έχει μπροστά του το ίδιο το δέντρο, αλλά φέρνει στον νου του την εικόνα του δέντρου, δηλαδή ένα αφηρημένο σύμβολο. Η ικανότητα αυτή της αφηρημένης σκέψης είναι απαραίτητη για την εμφάνιση της γλώσσας, αφού και η γλώσσα είναι ένας κώδικας συμβόλων. Φαίνεται ότι με αυτή την ικανότητα ήταν ήδη προικισμένος ο homo habilis, ο «επιδέξιος» άνθρωπος, πριν από περίπου δύο εκατομμύρια χρόνια!

Η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους όπως την περιγράψαμε πιο πάνω αντιστοιχεί στην εξέλιξη ενός ανθρώπου από τη γέννηση στην ενηλικίωσή του. Ένα μικρό παιδί τεντώνει το χέρι του, αλλά δεν μπορεί να πιάσει κάτι που βρίσκεται ψηλά. Μεγαλώνοντας όμως τοποθετεί αντικείμενα το ένα πάνω στο άλλο, εφευρίσκοντας έτσι το εργαλείο «σκάλα». Ένα μωρό κλαίει για να δηλώσει ότι πεινάει. Καθώς μεγαλώνει όμως και ο εγκεφάλος του εξελίσσεται, ανακοινώνει την ανάγκη του για τροφή χρησιμοποιώντας το σημείο «πεινάω» από τον κώδικα επικοινωνίας που ονομάζουμε γλώσσα.

Και η δημιουργικότητα του ανθρώπου δεν έχει τέλος: για να ανυψωθεί χρησιμοποίησε τη σκάλα, τον ανελκυστήρα, τον γερανό και αργότερα το αεροπλάνο, το διαστημόπλοιο. Για να επικοινωνήσει με τους άλλους, ξεκίνησε εκατομμύρια χρόνια πριν από την ανταλλαγή φθόγγων ή συλλαβών, για να καταλήξει σε ένα πολύπλοκο σύστημα που εκφράζει με ακρίβεια και τον πιο δύσκολο συλλογισμό, και το πιο λεπτό συναίσθημα: τη γλώσσα.

1. Το παραπάνω κείμενο πιστεύεις ότι προέρχεται από:

λογοτεχνικό έργο / επιστημονικό σύγγραμμα / εφημερίδα (έντυπη ή ηλεκτρονική);

→ Ποιος είναι επομένως ο δίαυλος επικοινωνίας;

→ Ποιος είναι ο πομπός και ο δέκτης;

→ Ποιος είναι ο κώδικας επικοινωνίας;

2. Ποιες ήταν οι δύο απαραίτητες προϋποθέσεις για την εμφάνιση της γλώσσας;

1.

2.

3. Ποιον τρόπο χρησιμοποιεί το κείμενο στη δεύτερη παράγραφο για να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τι σημαίνει αφηρημένη σκέψη;

Σε ποιο άλλο σημείο χρησιμοποιείται ο ίδιος τρόπος;

4. Αν προσπαθήσεις να χωρίσεις το κείμενο σε δύο μέρη, ποια θα είναι αυτά; Τι τίτλο θα έδινες στο καθένα;

1.

2.

5. Μπορείς να δώσεις άλλο ένα παράδειγμα που να φανερώνει την εξέλιξη του ανθρώπου, όπως αυτό που δίνεται στον επίλογο του κειμένου;**6. α.** Αν η εφεύρεση της γλώσσας ήταν από τις πιο σημαντικές στιγμές του ανθρώπινου πολιτισμού, η εφεύρεση της γραφής είχε εξίσου μεγάλη σημασία. Μπορείς να φανταστείς για ποιον λόγο ο άνθρωπος σκέφτηκε να δημιουργήσει σύμβολα με τη βοήθεια των οποίων μετέτρεψε τον προφορικό λόγο σε γραπτό; Συμπλήρωσε τα κενά με τα ρήματα:

διευκολύνει / καθούν / οργανώσει / ξεχαστούν / επικοινωνήσει / μοιραστεί / καταγράψει
--

Η στιγμή που ο άνθρωπος αισθάνθηκε την επιθυμία να αποτυπώσει την καθημερινότητά του για να και να τη ζωή του, να διατηρήσει τις εντυπώσεις και τις σκέψεις του ώστε να μη και, ήταν η στιγμή που γεννήθηκε η γραφή. Η ανάγκη να τις σκέψεις του με άλλους, να μαζί τους ακόμα και στο μέλλον, να μεταδώσει την πείρα του, να την ιστορία του για να τη μεταφέρει στις επόμενες γενιές, οδήγησε την εξέλιξη της γραφής από τις πρώτες ιερογλυφικές παραστάσεις στην επιινόηση του αλφαβήτου. Με άλλα λόγια, η γραφή έδωσε στον άνθρωπο μια δυνατότητα διάρκειας, ένα είδος αθανασίας.

β. Αν ο άνθρωπος δεν είχε ανακαλύψει τη γραφή, τι πιστεύεις ότι θα είχε συμβεί:

- ↳ σε σχέση με την ιστορία;
- ↳ σε σχέση με τη λογοτεχνία;
- ↳ σε σχέση με την επιστήμη;

γ. Για το θέμα της γλώσσας δεξ και την υποενότητα Γλωσσομάθεια, της ενότητας 9, και πιο συγκεκριμένα την άσκηση 6 (σελ. 264). Ειδικότερα για την ελληνική γλώσσα δεξ το Κριτήριο αξιολόγησης στην ίδια ενότητα (σελ. 267).

7. Σε έναν κόσμο όπως ο σημερινός, που κυριαρχείται από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, είναι μοιραίο να έχουν δημιουργηθεί νέοι κώδικες βασισμένοι στην ψηφιακή επικοινωνία. Χρησιμοποιώντας την εμπειρία, αλλά και τις γνώσεις σου από το μάθημα της Πληροφορικής, εξήγησε τι είναι καθένας από τους παρακάτω κώδικες αντιστοιχίζοντας τις στήλες:

α. Συνδυασμοί σημείων στίξης και συμβόλων, π.χ. :-(-) :-O, για να γίνει πιο εύκολη η ψηφιακή δήλωση συναισθημάτων στον δέκτη.

1. υπερκείμενο (hypertext)

β. Γραπτά μηνύματα συνήθως μεταξύ κινητών τηλεφώνων, με μικρό αριθμό χαρακτήρων για εύκολη και σύντομη στοιχειώδη επικοινωνία (π.χ. *Πάρε σίτι σε λίγο*).

2. ιστολόγιο (blog)

γ. Διαδικτυακές κοινότητες όπου συμμετέχουν ομάδες ατόμων, τα οποία δημιουργούν ένα δημόσιο προφίλ και επικοινωνούν μεταξύ τους ανταλλάσσοντας πληροφορίες, φωτογραφίες κτλ.

3. wiki

4. emoticon

δ. Το κείμενο που αποτελείται από πολλά αυτόνομα κείμενα συνδεδεμένα μεταξύ τους, ώστε να έχουμε τη δυνατότητα επιλογής διαφορετικών διαδρομών ανάγνωσης και αναζήτησης πληροφοριών (αντίθετα από ένα παραδοσιακό βιβλίο, που το διαβάζουμε ξεκινώντας από την αρχή και φτάνοντας μέχρι το τέλος) (*Πληροφορική Α', Β', Γ' Γυμνασίου*).

5. σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS)

ε. Ιστοχώρος πληροφοριών στον οποίο ο δημιουργός και οι χρήστες μπορούν να προσθέτουν ή να επεξεργάζονται το περιεχόμενο (π.χ. wikipedia).

6. μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, myspace, twitter)

στ. Ιστοχώρος για προσωπικές αναρτήσεις, εν είδει ημερολογίου, που ενημερώνεται από τον δημιουργό και μπορεί να σχολιαστεί από τους επισκέπτες.

8. Τα παιδιά της Α΄ τάξης ενός γυμνασίου της Αθήνας πραγματοποίησαν έρευνα για την ηλεκτρονική εφημερίδα* του σχολείου τους σχετικά με τη χρήση των greeklish, μιας μορφής του γραπτού λόγου που προέκυψε από την αυξημένη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Διάβασε στη συνέχεια περισσότερες πληροφορίες για τον κώδικα αυτό, καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.

Τι είναι τα greeklish;

Πολλοί χρήστες του ηλεκτρονικού υπολογιστή συνηθίζουν να γράφουν τις ελληνικές λέξεις με λατινικούς χαρακτήρες. Χρησιμοποιούν δηλαδή μια ιδιότυπη γλώσσα που ονομάστηκε greeklish από τον συνδυασμό των λέξεων greek και english. Κάναμε μια έρευνα στο σχολείο μας με σκοπό να μάθουμε τις απόψεις των συμμαθητών μας για τα greeklish. Θέσαμε τα ακόλουθα 4 ερωτήματα στους συμμαθητές μας, οι οποίοι μας απάντησαν τα εξής:

1. Για ποιον λόγο συνηθίζετε να χρησιμοποιείτε τα greeklish;

Τα περισσότερα παιδιά μάς δήλωσαν πως χρησιμοποιούν τα greeklish για λόγους συντομίας και γιατί διευκολύνουν την ανταλλαγή μηνυμάτων. Επίσης, πολλοί δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν τα greeklish επειδή επηρεάστηκαν από φίλους τους.

2. Για ποιον λόγο δε συνηθίζετε να χρησιμοποιείτε τα greeklish;

Πολλά παιδιά μάς απάντησαν πως δε χρησιμοποιούν τα greeklish γιατί πιστεύουν ότι αλλοιώνουν και υποβαθμίζουν τη γλώσσα μας. Μάλιστα, μερικοί συμμαθητές μας θεωρούν ότι, αν κάποιος αρχίσει να τα χρησιμοποιεί, σύντομα θα τα συνηθίσει και θα δυσκολεύεται να γράψει κανονικά. Άλλοι μάς δήλωσαν πως, όταν γράφουν με greeklish, γράφουν μηχανικά, χωρίς να σκέφτονται, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται γλωσσικά κενά.

3. Πιστεύετε ότι η ελληνική γλώσσα κινδυνεύει από τα greeklish;

Τα περισσότερα παιδιά θεωρούν τα greeklish επικίνδυνα, γιατί χρησιμοποιώντας τα ξεχνούν την ορθογραφία των λέξεων. Ακόμα, αισθάνονται ότι έτσι χάνεται η μαγεία που κρύβει η ελληνική γλώσσα.

4. Πιστεύετε ότι η ελληνική γλώσσα δεν κινδυνεύει από τα greeklish;

Πολλά παιδιά μάς απάντησαν πως, αν γνωρίζουμε καλά την ελληνική γλώσσα, τα greeklish δεν μπορούν να μας επηρεάσουν. Κάποια απάντησαν ότι μια τέτοια ρηχή και κατασκευασμένη γλώσσα δεν έχει τη δύναμη να βλάψει την ελληνική.

* Πηγή έμπνευσης του παραπάνω κειμένου αποτέλεσε κείμενο διαδικτυακής μαθητικής εφημερίδας (<http://schoolpress.sch.gr/4gympe/tr/τι-τρέχει-με-τα-greeklish>).

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει κανένας λόγος να χρησιμοποιούμε τα greeklish, όταν είναι τόσο απλό να επιλέξουμε μια ελληνική γραμματοσειρά στον υπολογιστή μας! Αν σκεφτούμε μάλιστα πως η ελληνική γλώσσα είναι φορέας του πολιτισμού, της ιστορικής συνέχειας και της παράδοσής μας, και πως εμείς που τη μιλάμε έχουμε και την ευθύνη της χρήσης της, θα καταλάβουμε πως είναι μεγάλο λάθος να τη χρησιμοποιούμε αλλοιωμένη με λατινικούς χαρακτήρες.

α. Ποια είναι, σύμφωνα με την έρευνα, τα πλεονεκτήματα της χρήσης των greeklish;

1. 2.

β. Ποια είναι τα μειονεκτήματα της χρήσης των greeklish;

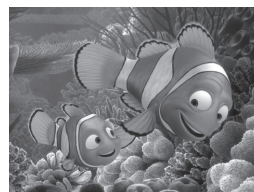
1. και η γλώσσα μας.
2. Αν κάποιος αρχίσει να τα χρησιμοποιεί, υπάρχει φόβος να τα
3. Αν κάποιος τα χρησιμοποιεί, γράφει χωρίς με αποτέλεσμα να δημιουργούνται

γ. Είναι η χρήση των greeklish επικίνδυνη για την ελληνική γλώσσα, σύμφωνα με την έρευνα; Συμπλήρωσε τα κενά:

Η χρήση των greeklish μπορεί να αποδειχθεί επικίνδυνη για τη γλώσσα μας, γιατί Έτσι όμως χάνεται
Βέβαια, όποιος δεν επηρεάζεται εύκολα από τη χρήση τους. Εξάλλου μια τέτοια ρηκή και κατασκευασμένη γλώσσα μια γλώσσα τόσο δυνατή, όπως η ελληνική.

δ. Σχετικά με το θέμα δες ακόμα το «Δημιουργώ τα δικά μου κείμενα», σελ. 266.

Πολύ πιθανό να έχεις δει την ταινία «Ψάχνοντας τον Νέμο». Πληκτρολόγησε στην αναζήτηση του YouTube τη φράση «Νέμο-πρώτη μέρα στο σχολείο», για να θυμηθείς το πρώτο ενάμισι λεπτό της ταινίας, και στη συνέχεια απάντησε στις ερωτήσεις:

1. Ποια είναι τα συναισθήματα του Νέμο στην προοπτική της πρώτης μέρας στο σχολείο; Ποια είναι τα συναισθήματα του μπαμπά του; Ποια στοιχεία του χαρακτήρα τους φαίνονται στο απόσπασμα; Αντιστοίχισε τα στοιχεία της αριστερής στήλης με αυτά που βρίσκονται δεξιά:

1. Ο Νέμο επαναλαμβάνει ακατάπαυστα: «Πρώτη μέρα στο σχολείο!».
2. Ο Νέμο απαντάει σε όλες τις ερωτήσεις του μπαμπά του για το αν αισθάνεται καλά.
3. Ο Νέμο χαίρεται το παιχνίδι με τον μπαμπά του.
4. Ο Νέμο ακούει προσεκτικά τα μέτρα ασφαλείας που του προτείνει ο μπαμπάς του.
5. Ο Νέμο στο τέλος καταλαβαίνει ότι ο μπαμπάς του είναι κάπως υπερβολικός και ξεκινάει για το σχολείο.

6. Ο μπαμπάς δε θέλει να ξυπνήσει, γιατί νομίζει ότι πρέπει ο ίδιος να πάει σχολείο.
7. Ο μπαμπάς γαργαλάει και πειράζει τον Νέμο.
8. Ο μπαμπάς διστάζει να δεχτεί ότι ο Νέμο μεγάλωσε και ήρθε η ώρα να κάνει το πρώτο βήμα μακριά του πηγαίνοντας σχολείο.
9. Ο μπαμπάς ανησυχεί άδικα ότι ο Νέμο έχει χτυπήσει.
10. Ο μπαμπάς δέχεται ότι ο Νέμο είναι χαρούμενος που πάει στο σχολείο για να πάρει γνώσεις, αλλά θεωρεί ότι το σημαντικότερο είναι το παιδί του να γνωρίζει ότι ο έξω κόσμος κρύβει κινδύνους.
11. Ενώ μόνο ο Νέμο πρόκειται να πάει σχολείο, ο μπαμπάς του χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο, όταν αναφέρεται σε αυτό.

- α. Αγαπάει τον μπαμπά του.
- β. Είναι ενθουσιασμένος.
- γ. Δείχνει υπομονή και κατανόηση.
- δ. Είναι αποφασιστικός.
- ε. Δέχεται τις συμβουλές.

- στ. Αγαπάει το παιδί του.
- ζ. Έχει έντονες αναμνήσεις από τα δικά του σχολικά χρόνια.
- η. Αισθάνεται ανασφάλεια.
- θ. Ταυτίζεται με το παιδί του.
- ι. Είναι υπερπροστατευτικός.
- ια. Έχει υπερβολικούς φόβους.

2. Ποιο είναι το ΜΗΝΥΜΑ του αποσπάσματος; Ποιοι είναι οι ΔΕΚΤΕΣ του μηνύματος; Συμπλήρωσε τα κενά των παραγράφων:

ανεξάρτητα / ενθουσιασμό / ικανά / κατανόηση / μπουν στη θέση	εμποδίζει / αναμνήσεις / ανεξάρτητα / μεγαλώνουν
--	---

Το απόσπασμα απευθύνεται στα παιδιά θέλοντας να τους εμπνεύσει
..... για το σχολείο. Θέλει ακόμη να τα προτρέψει να αισθανθούν
..... και να φροντίσουν τον εαυτό τους. Επιδιώκει
τέλος να τα προκαλέσει να των γονιών τους και να δείξουν
..... για την ανασφάλεια και τους υπερβολικούς φόβους τους.

Το απόσπασμα απευθύνεται παράλληλα και στους γονείς θέλοντας να τους ξυπνήσει από τη δική τους πρώτη μέρα στο σχολείο. Κυρίως όμως θέλει να τους επισημάνει ότι η αγάπη και η επιθυμία να προστατεύσουν τα παιδιά τους δεν πρέπει να τους να συνειδητοποιήσουν ότι τα παιδιά και σιγά σιγά γίνονται

3. Ποιος ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ χρησιμοποιείται για να μεταδοθεί το μήνυμα στον αποδέκτη; Είναι μόνο ένας;

Για να μεταφερθεί ένα μήνυμα στον δέκτη, μπορούν να χρησιμοποιηθούν περισσότεροι από έναν κώδικες, δηλαδή περισσότεροι από έναν τρόποι, το μήνυμα μπορεί να είναι, με άλλα λόγια, ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ.

4. Υπάρχει κάτι από όσα είδες που σου θυμίζει τη δική σου σχέση με τους γονείς σου;

5. Στο απόσπασμα της ταινίας που παρακολούθησες ο μπαμπάς και ο γιος φαίνεται να έχουν μια ισορροπημένη σχέση, καθώς, εκτός από την αγάπη που τους συνδέει, ο καθένας προσπαθεί να καταλάβει τις ανάγκες και τους φόβους του άλλου. Η επικοινωνία ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά είναι ιδιαίτερα σημαντική, κυρίως όταν με την είσοδο στην εφηβεία η κατανόηση μεταξύ τους μπορεί να παρουσιάσει κάποιες δυσκολίες. Διάβασε στο κείμενο που ακολουθεί ποιι είναι οι κώδικες που κάνουν την επικοινωνία αυτή πιο αποτελεσματική:

Είναι πολύ σημαντικό γονείς και παιδιά να επικοινωνούν και να μοιράζονται τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ανησυχίες τους. Όταν τα μέλη μιας οικογένειας είναι πρόθυμα να επικοινωνήσουν, χτίζεται μεταξύ τους μια ισορροπημένη σχέση και τα παιδιά αισθάνονται ότι οι γονείς τα αγαπούν και τα αποδέχονται. Επιλύουν ευκολότερα τα προβλήματά τους και μαθαίνουν έτσι καλύτερα τον εαυτό τους και τον κόσμο. Επιπλέον, όταν οι γονείς ακούν με ενδιαφέρον τα προβλήματα των παιδιών, δείχνουν ότι τα σέβονται, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμησή τους, ενώ είναι πιο πρόθυμα να ακούν τις συμβουλές τους και να συνεργάζονται.

Πώς επιτυγχάνεται αυτό στην πράξη; Καταρχάς χρειάζεται οι γονείς να είναι έτοιμοι να ακούσουν τα παιδιά τους με προσοχή, χωρίς να τα διακόπτουν ή να τα επικρίνουν, και στο τέλος να εκφράζουν την επιδοκιμασία τους ή να επισημαίνουν το λάθος και να συζητούν τον τρόπο διόρθωσής του. Αυτό μπορεί να γίνει με λεκτική, αλλά και με μη λεκτική επικοινωνία, καθώς και η ίδια η συμπεριφορά αποτελεί μήνυμα. Αν οι γονείς, για παράδειγμα, κοιτούν τα παιδιά τους στα μάτια την ώρα που συζητούν, φαίνεται ότι ακούν με ενδιαφέρον. Αν πάλι δείχνουν συνέχεια πολύ απασχολημένοι και δεν έχουν χρόνο για συζήτηση, στέλνουν το μήνυμα ότι οι ανάγκες των παιδιών δε θεωρούνται σημαντικές γι' αυτούς.

Το συναίσθημα ως κώδικας επικοινωνίας είναι εξίσου σπουδαίο. Όσο πιο πρόθυμοι είναι οι γονείς να μοιραστούν και τις δικές τους σκέψεις και συναισθήματα τόσο περισσότερο θα ανοίγονται και τα παιδιά τους. Όταν μάλιστα η επικοινωνία εμπλουτίζεται με γέλια, αστεία και πειράγματα και κυρίως με φυσική επαφή, φιλία, χάδια και αγκαλιές, τόσο πιο ισχυρή γίνεται.

Βέβαια, όλο πρέπει να θυμούνται πως η επικοινωνία βελτιώνεται με την εξάσκηση. Όσο περισσότερο πρόθυμοι είναι να επικοινωνήσουν τόσο πιο δυνατή θα γίνεται η σχέση τους. Στόχος δεν είναι να μην κάνουν ποτέ λάθη· στόχος είναι οι δίαυλοι της επικοινωνίας να παραμένουν πάντα ανοικτοί!

α. Δώσε έναν τίτλο στο κείμενο.

β. Δώσε από έναν πλαγιότιτλο για τις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου (αναλυτικότερα για την παράγραφο και τους πλαγιότιτλους δεξ την ενότητα 2).

1.
2.
3.

γ. Ποια είναι τα οφέλη της επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη μιας οικογένειας; Υπογράμμισέ τα στην πρώτη παράγραφο του κειμένου.

Ποιοι κώδικες επικοινωνίας ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά αναφέρονται στο κείμενο;

1., δηλαδή με συζήτηση
2. Μη, δηλαδή α., β., γ. συναίσθημα που εκδηλώνεται με

δ. Σε μια παράγραφο 80 περίπου λέξεων να αναφέρεις ποιος κώδικας επικοινωνίας είναι πιο σημαντικός για τα μέλη της δικής σου οικογένειας και τι καταφέρνετε μέσω αυτού.

6. Δεξιά βλέπεις μια αφίσα που αναρτήθηκε στα σχολεία μιας περιοχής και σχετίζεται με την επικοινωνία γονιών και εφήβων, για την οποία μιλήσαμε πιο πάνω.

- ➔ Ποιος είναι ο πομπός;
- ➔ Ποιος είναι ο δέκτης;
- ➔ Ποιο είναι το μήνυμα;
- ➔ Με ποιους τρόπους, δηλαδή κώδικες επικοινωνίας, επιδιώκει ο πομπός να κάνει το μήνυμα πιο ελκυστικό, και επομένως καταφέρνει να επιτύχει καλύτερα τον σκοπό του;

1. Με τον λόγο
2. Με την

Η Διεύθυνση Β/θμιας εκπαίδευσης και οι Σχολικοί Σύμβουλοι των σχολείων του Δήμου μας διοργανώνουν ενημερωτική συνάντηση γονιών και μαθητών

ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΕ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΕΙΣ;

Η επικοινωνία γονιών-εφήβων

23/9, 7 μ.μ.
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
είσοδος ελεύθερη

3. Με το μέγεθος των

4.

(Για να συμπληρώσεις το 4 σκέψου: Τι καταφέρνει ο πομπός, όταν χρησιμοποιεί ευθεία ερώτηση και β' ενικό πρόσωπο; Σε ποιον απευθύνεται η ερώτηση; Πώς νιώθει επομένως αυτός που το διαβάζει, είτε είναι γονιός είτε παιδί;)

→ Κρίνοντας από το πλήθος των κωδικών επικοινωνίας θα χαρακτήριζες το κείμενο μονοτροπικό ή πολυτροπικό;

Δημιουργώ τα δικά μου κείμενα

1. Χρησιμοποίησε όσο περισσότερους κώδικες επικοινωνίας μπορείς για να μεταφέρεις σε διάφορους δέκτες το μήνυμα «Είμαι χαρούμενος» και το μήνυμα «Είμαι λυπημένος», όπως είδες να γίνεται με τα μηνύματα «Σ' Αγαπώ» και «Χρειάζομαι βοήθεια» στις σελίδες 19 και 20.

2. Πληκτρολόγησε στην αναζήτηση του YouTube «Ας φανταστούμε το σχολείο των ονείρων μας» και παρακολούθησε την τετράλεπτη ταινία που γύρισαν οι μαθητές και ο δάσκαλος του Δημοτικού Σχολείου Βίβλου στη Νάξο. Γράψε ένα κείμενο στο οποίο να περιγράφεις την ταινία αναφέροντας:

Στον Πρόλογο

→ Ποιο είναι το ΜΗΝΥΜΑ της ταινίας.

→ Ποιοι είναι οι ΚΩΔΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ που χρησιμοποιεί και γιατί αυτοί οι κώδικες την κάνουν ελκυστική.

Στο Κύριο Θέμα

→ Ποια μαθήματα διδάσκονται οι μαθητές και γενικά με ποια θέματα ασχολούνται.

→ Γιατί ο τρόπος που διδάσκονται τα μαθήματα στην ταινία πιστεύεις ότι μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικός από το μάθημα στην τάξη και να κάνει τα παιδιά πιο χαρούμενα και τα μαθήματα πιο συναρπαστικά;

Στον Επίλογο

→ Θα ήθελες να εφαρμοστεί αυτή η μέθοδος διδασκαλίας και στο δικό σου σχολείο, τουλάχιστον σε κάποια μαθήματα;